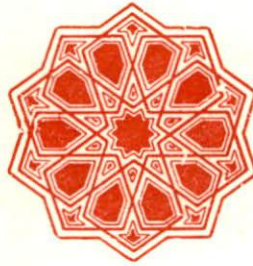

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt : XXVI

Makalelerin sorumluluđu yazarlarına aittir.

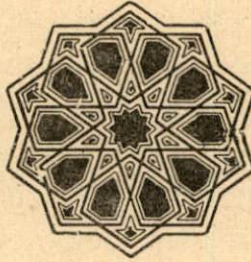

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt : XXVI

DİN DERSİ ÖĞRETMENLİĞİ VE GÜÇLÜKLERİ*

Doç. Dr. Beyza BİLGİN

Kutladığımız bu ilk “Öğretmenler Günü” dolayısıyla öğretim üyelerimizi ve öğrencilerimizi selâmlıyor, misafirlerimize hoş geldiniz diyorum. Aramızdan ayrılmış değerli hocalarımızı rahmetle anıyorum. Biraz sonra bu hocalarımızdan, mezarları Ankara’da bulunanları ziyaret edeceğiz. Ben kürsü hocam Prof. Dr. Bedi Ziya Egemen’in bir hatırasını konuşmama giriş yapmak ve bu vesile ile bir kere daha kendisini rahmetle anmak istiyorum. Hocamın hatırası, çok sevdiği, genç yaşta vefat eden bir arkadaşının toprağa verilmesine aittir. Gömme ile ilgili işlemler yapıldıktan sonra arkadaşları, oradan ayrılmadan önce bir konuşma yapmasını istemişler Hoca’dan. Hoca çok üzgün, ne söylesin, ayrıntılı bir konuşma yapacak durumda değil. Fakat rahmetli kısa ve veciz konuşabilen bir insandı. Mezarın iyice yanına yaklaşarak, dinleyenlerin de duyabileceği bir sesle şöyle söylemiş: “-Sevgili dostum, sen burada biraz uyu, biz bir dolaşıp gelelim...”

Hayat bir dolaşmadan başka nedir ki! Henüz çok genç olanlar için bu süre uzun gibi görünebilir. Fakat o, onu yaşamış olanlar için öyle değildir.

Şimdi nasıl oldu da bu hatıra benim konuşmama giriş oldu? Bizim varlık ve oluş üzerinde en fazla düşündüğümüz ve dinle en çok ilgilendiğimiz zamanlar, ölüm olaylarıdır da ondan. Benim şimdiki konum da din bilgisi ile ilgilidir.

Din bilgisi nedir? Dinle ilgili bilgilerdir.

Din nedir? İnsan-Allah ilişkisidir.

Allah kimdir? Niçin vardır?

İnsan nedir? Niçin vardır?

Her bilim insanı kendi bakış açısından tarif ediyor:

* 27 Aralık Öğretmenler Günü’nde, İlahiyat Fakültesindeki törende yapılan konuşmanın metnidir.

Biyoloji, insan organik bir varlıktır, canlılar arasında bir türdür, diyor.

Sosyoloji, insan sosyal bir varlıktır, diyor.

Psikoloji, insan psikişik bir varlık, karmaşık duygularla yüklü ruhsal bir yaratıktır, diyor.

Fizik, insan bir makina varlık, bir güçtür, diyebiliyor.

Metafizik, (bütün bunların ötesi bilim) ise, insan, kendisini, kendisinden başkasını ve onların sebebini soru yapan, yani bütün bu soruları soran ve cevaplarını arayan varlıktır, diyor.

Tariflerin hepsi doğru, soruya bir açıdan cevap veriyor. Sonuncusu ise onu bütünleştiriyor ve insan olan insanı tarif ediyor. Çünkü:

— Organik varlığında sabitleşen, onunla yetinen insan da vardır.

— Sosyal varlığında sabitleşen, onunla yetinen insan da vardır.

— Karmaşık duygularında sabitleşen, onun ötesine geçemeyen insan da vardır.

— Makina varlık, güç varlık olarak sabitleşen, onunla yetinen insan da vardır.

Bunların hepsini birden farkedene, onlardan biriyle yetinmeyen, aksine onlar üzerinde düşünen, onlardaki sırrı arayan insan ise sormadan edemiyor: Niçin yaşıyorum? Buna niçin mecburum? Daha önce neydim, bundan sonra ne olacağım? Bunların cevabı bir kocaman "Hiç" midir?

İşte bunlar yüksek felsefenin ve dinin konusudur. Yüksek felsefe ve din burada birleşiyor. Bütün bilimsel araştırmalar, ömürlerin adandığı zerrelerden küreye laboratuvar çalışmaları, mistik tecrübeler, sezgiler, vahiyler üzerinde yorumlar, insanın Hakk'ı, hakikatı arama yolundaki adımlarıdır. İnsan ona hem çok yakın hem çok uzaktır. Çünkü onun içindedir. İşi çok güçtür.

Din bilgisi öğretmeni olmak çok güç, bu alanda başarılı olmak çok güçtür. Fakat güçlük sadece konunun fiziküstü oluşunda değildir. Pratikten gelen güçlükler de vardır. Ben sadece ikisinden söz edeceğim:

1. Amaçta birleşmenin güçlüğü.

2. Bu dersin ve öğretmenlerinin halen varlık-yokluk mücadelesinden kurtulamamış olmalarının güçlüğü...

1976 yılında, bundan beş yıl önce, Türkiye liselerindeki din bilgisi öğretmenlerinin bütününe uyguladığım ankete 873 liseden 968 öğretmen cevap vermişti. Bu öğretmenlere sorulan sorulardan birisi, din bilgisi dersinin, bugünkü durumu ile, amacının gerçekleşip gerçekleşmediğiydi. Cevapların % 43, 50 si amacın hiç gerçekleşmediğini, % 46, 60 ı da orta derecede gerçekleşebildiğini belirtmişti. Tamamiyle veya büyük ölçüde gerçekleşebildiği kanaatinde olan öğretmen yüzdesi ise % 7,86 idi.

Kolayca farkediliyor ki burada bir olumsuzluk söz konusudur. Amaç yeterli ölçüde gerçekleşmemektedir.

Şimdi bu soruya yakın olan başka sorulara bakalım:

— Öğrencilerin dinbilgisi dersine ilgileri,

% 30 ile çok yüksek,

% 55,38 ile orta derecededir. Yani ilgi var demek oluyor.

— Öğrencilerin başarı durumuna bakıyoruz,

% 69, 74 ile iyi ve çok iyi derecede başarılıdırlar,

% 26, 55 ile orta derecede başarılıdırlar. Demekki başarı da iyidir.

Şu halde amacın gerçekleşmemesinin sebebi nedir?

Dersin isteğe bağlı oluşu mu?

Ders saatinin yetersiz oluşu mu?

Dersin programdaki yerinin elverişsizliği mi?

Şüphesiz bunlar gerçek problemlerdir. Bunlara diyeceğimiz yoktur, mutlaka çözümlenmeleri gerekir. Fakat daha önemli olan husus şudur:

Okulların yüzde 30 unda din bilgisi dersini okuma oranı yüzde yüzdür. Ders, programın içindedir. Bu okullarda sadece saat azlığı söz konusudur. Fakat amacın yeterli ölçüde gerçekleşme oranının % 30 a ulaşamamış olduğunu görüyoruz. Oran % 7.86 da kalıyor.

Bu, bizi düşündürmesi gereken bir problemdir. Bu durumu nasıl yorumlayabiliriz? Öğretmenlerin yanında velilere ve öğrencilere uyguladığım kısmi ankete aldığım cevapları bu sonuç ile birlikte düşününce iki yönlü bir yoruma varıyorum:

Birinci yorum, din bilgisi dersinin amacı konusunda birliğin mevcut olmadığıdır. Devletin eğitim politikasının belirlediği amaç başkadır, dersi okutan öğretmenin amacı başkadır, dersi okuyan öğrencinininki başka, çocuğunun bu dersi okumasını isteyen velinininki başkadır. Beklen-

tilerde yaklaşma, birleşme olmadığı sürece tarafların çabalarının büyük bölümü boşa gitmekte devam edecektir. "Devlet", kendi ilkelerinin korunmasını, buna din bilgisi dersinin de katkıda bulunmasını ister. "Öğretmen", kişisel din anlayışına, benimsediği yoruma, bazen de ideolojiye göre, belirlenen amacı yeterli bulmaz, 'bu şartlarda din öğretmenliği olamaz' der, ama yine öğretmen kalmakta ısrar eder. "Veli", öldüğü zaman çocuğunun, arkasından bir Yasini Şerif okumasını, okulun ona bu beceriyi kazandırmasını bekler. "Öğrenci" ise, bütün bunların arasında perişandır. Ona kimse sormaz. Onun ihtiyaçları nelerdir, beklentileri nelerdir? Onu oraya buraya çekeştirirler sadece. Fakat o, kendisine sorulduğunda verdiği cevaplarla, ne istediğini gayet iyi bildiğini ispatlamıştır. Öğrenci, özellikle lise devresinde, ilkokulda ve ortaokulda okuduğu konuların sürekli tekrarından bıkmıştır. O Kur'ân-ı Kerim'i Türkçe anlamı ile okumak, insanın varlık sebebi ve vazifeleri üzerinde düşünmek, dinin özünün ne olduğunu, dini hayatın ve inanmanın değerini, duayı, bugünün Türkiye'sinde ve dünyada dinin durumunu, mevcut ideolojilerle dinin karşılıklı etkilerini, demokrasi, Cumhuriyet, Anayasa ve lâiklik konuları ile İslâm dininin prensiplerinin karşılaştırılmasını, faiz, kaza, kader, mezhep vb. konuları öğrenip anlamak istemektedir.

Görüldüğü gibi bunlar, din dersinin, başka hiçbir derste işlenmeyen gerçek konularıdır.

Amaçlarda yaklaşmak, bunları vicdanlara ulaştırmak ve konuların seviyesini gençlerimizin seviyesine çıkarmak, problemin çözüm yolu olarak görünmektedir.

İkinci yorum, memleketimizde halen din bilgisi dersinin varlığının yokluğunun söz konusu olduğudur. Özellikle aydın kesim ona genellikle, devlete karşı bir tehlike olarak bakmaktadır. Bu problemin çözümü, konunun ortaya konularak samimiyetle konuşulmasıdır, kanaatindeyim.

Din çok güçlü, hatta en güçlü duygudur. Kullanışa göre yapıcı da olabilir, yıkıcı da. Onun, her ikisine müsait yorumları vardır.

Fakat her güçlü duygu, hatta her güç böyle değil midir? Öyleyse kullanışa dikkat edeceğiz. Dinin, dinle ilgili araştırmaların yozlaşmasını, sapıtılmasını, yıkıcı amaçlarla kullanılmasını önleyeceğiz.

Nasıl?

Onun yapıcı yorumlarına işlerlik kazandırarak, onu seviyesiz elle-re bırakmıyarak.

Öğretmenlere büyük sorumluluk düşüyor;

Devlet önünde,

Millet önünde,

Allah önünde...

Devletimize de, milletimize de, dinimize de ihtiyacımız var. Hiçbirinden vaz geçemeyiz. Bir an evvel, bir yerden başlayarak çalışmalara katılmak durumundayız...

Saygılarımla.